

פרשת אמור התשע"ז

adk1010@gmail.com

הרב ארי דוד קאהן

1. ויקרא פרק כא, א-ט

(א) ויאמר ה' אל-משה אמר אל-הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לגפוש לא-יטמא בעמיו: (ב) כי אם- לשארו הקרב אליו לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו: (ג) ולאחתו הבתולה הקרובה אליו אשר לא-היתה לאיש לה יטמא: (ד) לא יטמא בעל בעמיו להחלו: (ה) לא-יקרחו קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו ובכשורם לא ישרטו שרטת: (ו) קדשים יהיו לאלהיהם ולא יחללו שם אלהיהם כי את-אשיו ה' לחם אלהיהם הם מקריבם והיו קדש: (ז) אשה זנה וחללה לא יקחו ואשה גרושה מאישה לא יקחו כפי-קדש הוא לאלהיו: (ח) וקדשתו כפי-את-לחם אלהיה הוא מקריב קדש יהיה-לך כפי קדוש אגני ה' מקדשכם: (ט) ובל איש פהו כפי תחל לזנות את-אביו היא מחללת באש תשרף: ס

2. רש"י ויקרא פרשת אמור פרק כא

(ד) לא יטמא בעל בעמיו להחלו - לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל בה בעודה עמו. וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל בשארו בעוד שהוא בתוך עמיו, שיש לה קוברין, שאינה מת מצוה, ובאיזה שאר אמרת, באותו שהוא להחלו, להתחלל הוא מכהונתו:

(ט) כי תחל לזנות. כפשתחלל על ידי זנות, שהיתה בה זקת בעל וזנתה, או מן הארוסין או מן הנשואין; ורבותינו נחלקו בדבר והפל מודים שלא דבר הכתוב בפנויה (עי' סנהדרין נ"א):

3. רשב"ם ויקרא פרשת אמור פרק כא פסוק ד

להחלו - שהרי מתחלל מכהונתו. ולפי דברי חכמים לא [יטמא] לאשתו פסולה ומחוללת, אבל מטמא לאשתו כשירה:

4. בראשית פרק יג, ד-ה

(ד) אל-מקום המזבח אשר-עשה שם בראשנה ויקרא שם אברהם בשם ה':

5. בראשית פרק כא, לג

(לג) ויטע אשל בבאר שבע ויקרא-שם בשם ה' אל עולם:

6. שמות פרק כ, ז-ח

(ז) לא תשא את-שם-ה' אלהיה לשוא כי לא ינקה ה' את אשר-ישא את-שמו לשוא: פ

7. ויקרא פרק יח, כא-כב

(כא) ומזרעך לא-תפס להעביר למלך ולא תחלל את-שם אלהיה אגני ה':

8. ויקרא פרק יט, יב-יג

(יב) ולא-תשבעו בשמי לשקר וחללת את-שם אלהיה אגני ה':

9. ויקרא פרק כ, ג

(ג) ואני אתן את-פני באיש ההוא והכרתי אתו מקרב עמו כי מזרעו נתן למלך למען טמא את-מקדשי ולחלל את-שם קדשי:

10. ויקרא פרק כב

(א) וידבר ה' אל-משה לאמר: (ב) דבר אל-אהרן ואל-בניו ויגזרו מקדשי בני-ישראל ולא יחללו את-שם קדשי אשר הם מקדשים לי אגני ה': ... (ט) ושמרו את-משמרתו ולא-ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללו אגני ה' מקדשם: ... (טו) ולא יחללו את-קדשי בני ישראל את אשר-ירימו לה': ...

(לא) ושמרתם מצותי ועשיתם אתם אגני ה': (לב) ולא תחללו את-שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אגני ה' מקדשכם: (לג) המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אגני ה': פ

11. ויקרא פרק יט, כז-לב

... (כז) לֹא תִקְפוּ פֶּאֶת רֵאשֵׁיכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פְּאֶת זַמְנֶךָ: (כח) וְשָׂרֵט לְנַפְשׁ לֹא תִתְּנוּ בְּבִשְׂרֵיכֶם וּכְתַבְתָּ קַעֲקֵעַ לֹא תִתְּנוּ בְּכֶם אָנֹכִי ה': (כט) אֲלֵ-תַחֲלִיל אֶת-בְּתֻךְ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא-תִזְנֶנָּה הָאָרֶץ וּמִלְאָה הָאָרֶץ זָמָה: (ל) אֶת-שִׁבְתֵּי תִשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשֵׁי תִיגְרָאוּ אָנֹכִי ה': (לא) אֲלֵ-תִפְּנֹו אֶל-הָאֲבֹת וְאֶל-הַיְדָעָנִים אֲלֵ-תִבְקָשׁוּ לְטַמְּאָה בְּהֶם אָנֹכִי ה' אֱלֹהֵיכֶם: (לב) מִפְּנֵי שִׁיבָה תִקְוִים וְהִזְרַת פְּנֵי זָמֹן וַיִּגְרָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אָנֹכִי ה': פ

12. ויקרא פרק כ, כו-כז

(כו) וְהִיָּיתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אָנֹכִי ה' וְאֲבָדַל אֶתְכֶם מִן-הָעַמִּים לְהִזּוֹת לִי: (כז) וְאִישׁ אֹו-אִשָּׁה פִי-יִהְיֶה בְּהֶם אָוִב אוֹ יִדְעָנִי מוֹת יוֹמְתוֹ בְּאָבֹן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמֵיהֶם בָּם: פ

13. תרגום אונקלוס ויקרא פרשת קדושים פרק יט פסוק כח

(כח) והבול על מית לא תתנון בבשרכון ורושמין חריתין לא תתנון בכון אנה יי:

14. רש"י ויקרא פרשת קדושים פרק יט פסוק כח

ושרט לנפש - כן דרכן של אמוריים להיות משרטין בשרם כשמת להם מת:
וכתבת קעקע - כתב המחוקה ושקוע שאינו נמחק לעולם שמקעקעו במחט והוא משחיר לעולם:

15. אבן עזרא ויקרא פרשת קדושים פרק יט פסוק כח

וכתבת קעקע - יש אומרים שהוא דבק עם ושרט לנפש, כי יש מי שירשום גופו בצורה הידועה באש על המת, ויש עוד היום רושמים בנערותם בפניהם להיותם נכרים.

16. רבינו בחיי ויקרא פרשת קדושים פרק יט פסוק כח

... ודרשו רז"ל בתורת כהנים: (ספרא פרק ו, ט) יכול אפילו כתב ולא קעקע יהא חייב, תלמוד לומר "קעקע", אי קעקע יכול אפילו קעקע ולא כתב, תלמוד לומר "וכתב", הא כיצד אינו חייב עד שיכתוב ויקעקע בדיו או בכחול ובכל דבר שהוא רושם. ר"ש בן יוחאי אומר אינו חייב עד שיכתוב שם ה', שנאמר: "וכתבת קעקע לא תתנו בכם אני ה'", כלומר לא תתנו בכם שמי שהוא ה'.

17. אור החיים ויקרא פרשת קדושים פרק יט פסוק כח

ושרט לנפש וגו'. אומרו לנפש, לומר הגם שהשרט חיבול הגוף הוא על פרידת הנפש היקרה. ודקדק לומר לא תתנו בבשרכם, הודיע הכתוב כי לא יפגום פגם זה בנפש אלא בבשר שהוא נרתק הנפש, והטעם לצד שאדם בהול על מתו אין המעשה פוגם כל כך כעושה בשאט בנפש ובישוב הדעת, ולזה תמצא שאמר הכתוב אחרי זה וכתבת קעקע לא תתנו בכם ולא אמר בבשרכם לומר שלא בבשר לבד יגרום הפגם אלא גם בפנימיות האדם לצד שאינו עושה מצד צער וחום הכאב שנאמר בו (ב"ב טז ב) אין אדם נתפס על צער. ואמרו אני ה' יתבאר על פי מאמר האלהי הרשב"י (זוהר ח"ג רמז) כי תיבת אני תגיד על כסא כבודו יתברך אשר אנו קוראים שכינתו יתברך, ושם הוי"ה ב"ה הוא מלך יושב על כסא המלכות, ורמז בזה כי יקפיד ה' על כבוד שמו יתברך, ועל כבוד שכינתו, ולדרך זה יצו ה' להאדם לבל יפגום גופו ונשמתו בב' מעשים הרשומים שהם שרט לנפש וכתובת קעקע:

18. העמק דבר ויקרא פרשת קדושים פרק יט פסוק כח

ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם. מנהג האוה"ע לעשות הוספת צער למת שריטות על הבשר של אדם חי, וגם לעשות זכרון ע"י כתבת קעקע שם המת, ומי שלא רצה לעשות על בשרו היה שוכר אדם אחר עני לעשות על בשרו ומשלם לו, כמו שעוד היום המנהג שם לשכור מקוננות ומתופפות על הלב, והזהיר הכתוב כאן על ישראל שלא יתנו בבשרם שרט על הנפש, משמעו שלא יתנו לאחרים, היינו שלא ישכירו עצמן בשביל פרנסה, ומשמעות נתינה כ"פ לשון הרשאה לחבירו, כמו לא יתן אתכם מלך מצרים להלוך (שמות ג' י"ט), וכן היה משמעות המקרא וכתבת קעקע לא תתנו בכם, משא"כ בכהנים כתיב ובבשרם לא ישרטו שרטת, משמעו שלא יעשו שריטה בבשרם אפילו על איזה צער, והוא משום כבוד הכהונה. אבל כ"ז אינו אלא משמעות המקרא, אבל הקבלה באה להקיש זה לזה, וללמוד מזה על זה בין להקל בין

להחמיר, היינו דגם הכהנים אינם מוזהרים אלא על מת, וגם ישראל מוזהר על מתו, ושנוי לשון שבשניהם אינו אלא דהעונש בידי שמים חמור יותר במי שכתוב בפירוש ממי שנלמוד מדברי קבלה כמש"כ לעיל, אבל למעשה הכל תלוי בדברי קבלה, שאין שום חלוק בזה בין כהן לישראל:

19. ספורנו ויקרא פרק יט

(כז) לא תקיפו. וצוה שלא נחללם בהקפת הראש כמעשה שוטים ושכורים או כומרים, ולא בגלוח הזקן כאמרם הדרת פנים זקן (שבת קנב א) ולא בשרט לנפש כמחשיבים מאד מיתת האדם ומתאבלים מאד עליה. וכן בכתובת קעקע לתת אות בבשרנו מלבד אות הברית: ולא בהזנות הבת אפילו פנויה אשר הוא חלול לה ולאביה כענין כי תחל לזנות את אביה היא מחללת.

20. דברים פרק יד, א-ג

(א) בָּנִים אֲתֶם לָהּ אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְדוּ וְלֹא תִשְׁיִמוּ קַרְתָּהּ בֵּין עֵינֵיכֶם לְמַת: (ב) פִּי עַם קְדוֹשׁ אֲתָהּ לָהּ אֱלֹהֵיהֶּ וּבָרָךְ בְּחַר ה' לְהַיְתוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאָדָמָה: ס

21. דברים פרק יא, יח-יט

(יח) וּשְׁמַתֶּם אֶת-דְּבָרֵי אֱלֹהֵי עַל-לִבְבְּכֶם וְעַל-נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל-יַדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם:

22. שמות פרק יג, ח-טז

(ח) וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעָבוּר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם: (ט) וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל-יַדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ בְּיַד חֲזֻקָה הוֹצֵאתָ ה' מִמִּצְרָיִם: ... (טו) וַיְהִי כִּי-הִקְשָׁה פְרַעֲוֹה לְשַׁלַּחנֹה וַיְהִי ה' כְּלִבְכוֹר בְּאַרְצָ מִצְרָיִם מִבְּכֹר אָדָם וְעַד-בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל-כֵּן אָנֹכִי זֹכֵחַ לָהּ כְּלִבְכֹּר רַחֲמֵי הַזְּכָרִים וְכִלְ-בְּכוֹר בְּנֵי אֶפְרָיִם: (טז) וְהָיָה לְאוֹת עַל-יַדְכֶם וּלְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ בְּיַד בְּחֻזֵּק יָד הוֹצֵאתָ ה' מִמִּצְרָיִם: ס

23. שד"ל שמות פרק יג

והיה לך לאות וגו': שיעורו והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים, וזה למען תהיה תורת ה' בפיד (רמב"ן), זהו הנכון בפשט הכתוב הזה, ... ואם היה הדבר צריך חיזוק הייתי מוסיף כי ידענו כי כן היה מנהג הקדמונים, וכן הוא עד היום בארצות המזרח להיות על גופם סימנים לעבודת אלהיהם, שהרי כתוב וכתבת קעקע לא תתנו בכם (ויקרא י"ט כ"ח), וכן עד היום הישמעאלים כותבים פסוקים מס' תורתם על מזוזות פתחיהם ובשערי עריהם; ויש אומרים כי היה מנהג העמים הקדמונים לכתוב על בשרם ועל ניירות ולוחות שהיו נושאים על מצחם כתיבות של כשפים וכעין קמיעין, וה' רצה להרחיק את ישראל מן המנהגים ההם, וצוה אותנו לשאת על בשרנו קצת מדברי תורתו למען תהיה תורת ה' בפינו תמיד, לא תמוש מפינו ומפי זרענו. ולפי פשט הכתוב עיקר הכתיבה הוא המלות האלה: ביד חזקה הוציאנו ה' ממצרים, שהוא עיקר כל התורה כלה הכולל שני עיקרי אמונתנו שהם שכר ועונש, כלומר שהאל משגיח על מעשה בני אדם לתת לאיש כדרכיו; וברית עולם, כלומר כי יעקב בחר לו יה. ומוהר"ר יא"א מוסיף כי כמו שהכהן הגדול היה על מצחו נזר הקדש, כתוב עליו קדש לה', ככה להיות כל העדה כלם קדושים וממלכת כהנים, צוה ה' שיהיה להם אות על גופם; וכמו שמלות קדש לה' היו סימן גדולה וחשיבות לכהן גדול על כל ישראל, כן מלות ביד חזקה הוציאנו ה' ממצרים הן פאר לישראל על כל האומות ויצחק פארדו משיב כי ציץ הכה"ג היה להודיע קדושתו לכל רואין אבל התפילין לא היו לתפארת לנו מן האדם, אלא למען תהיה תורת ה' בפינו; והוא אומר כי תפלה של יד היא לסימן אל המניח אותה, שהוא רואה אותה וזוכר כי בחוזק יד וגו', ושל ראש היא לסימן ליהודי אחיו הרואה אותו, כי כל יהודי כשיראה יהודי אחר עם תפלה על מצחו יזכור כי בחוזק יד וגו'.

24. שדל ויקרא

אל תחלל את בתך להזנותה: אחר שהזהיר על כתבת קעקע שהוא סימן שעבוד לעבודה זרה, אמר שלא יקדיש בתו לע"ז להזנותה לכבוד ע"ז, ולפי שאותן הנשים היו נקראות קדשות לשון קדושה, הזכיר בה לשון חלול, אל תחלל, להודיע כי מעשה כזה איננו קדושה אלא חלול. ומי לא יצחק על ראב"ע שפירש שאחר שאסר השריטה הזכיר שאל תשרוט הנערה בבשרה, כי זה יביא אותה לגלות בשרה, וקול באשה ערוה וקל וחומר לשריטה.

25. ספר ליקוטי הלכות יו"ד - הלכות קרחה וכתבת קעקע הלכה א

וְזֶה שֶׁלְמַדּוֹ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה גְזֵרָה שְׁוֵה, תְּפִלִּין מְעֻשִׂית קְרַחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה, מֵה לְהֵלֵךְ מִקּוֹם שְׁעוֹשִׂין קְרַחָה וְכוּ'. וְלְמַדּוֹ מִקּוֹם הַתְּפִלִּין מְעֻשִׂית קְרַחָה, כִּי תְּפִלִּין הוּא מִלֵּשׁ הַהֶפֶךְ מִזֶּה, כִּי תְּפִלִּין הֵם לְזִכְרוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינַיִךְ". וְעַל כֵּן הֵם בְּחִינַת חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה, הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין זוֹכֵה לְחַיִּים. כִּי הַזְכָּרוֹן שֶׁם הַחַיִּים כִּנ"ל. וְעַל כֵּן בְּמִקּוֹם שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת קְרַחָה, כְּדִי לִשְׁמַר אֶת הַזְכָּרוֹן שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְגָּם עַל יְדֵי הַתְּגַבְּרוֹת הַשְּׂכָחָה, שֶׁהוּא סֵטְרָא דְמוֹתָא, כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ הַזְכָּרוֹן אֶת מִקּוֹם הַשְּׂכָחָה כִּנ"ל, שֶׁם הוּא הַמִּקּוֹם שֶׁמִּצְוָה לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין, שֶׁהֵם גַּם כֵּן לִשְׁמַר הַזְכָּרוֹן כִּנ"ל. וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּשִׁנְיָהֶם; בְּאִסוּר קְרַחָה וּבְמִצְוֹת תְּפִלִּין, "בֵּין עֵינַיִכֶם", אִף שֶׁעָקַר הַמִּצְוָה וְהָאִסוּר בְּמִקּוֹם הַשְּׂעָר כִּנ"ל. כִּי שְׁמִירַת הַזְכָּרוֹן תְּלוּי בְּעֵינַיִם כִּנ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְבָאָר שֶׁם בְּמִאָמֵר "וַיְהִי מִקֵּץ", סִימָן נד הַנ"ל:

26. ויקרא פרק כד, י-יז

(י) וַיֵּצֵא בְּוֵאֲשָׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בְּוֵאִישׁ מִצְרַיִם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנְצֹו בְּמַחְנֶה בֶּן יִשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי: (יא) וַיִּקַּב בְּוֵאֲשָׁה יִשְׂרָאֵלִית אֶת-הַשֵּׁם וַיִּקְלַל וַיִּבְיֵאוּ אֹתוֹ אֶל-מֹשֶׁה וְשֵׁם אָמוֹ שְׁלֹמִית בַּת-דִּבְרִי לְמִטְהֶדֶן: (יב) וַיִּנְחָהוּ בְּמִשְׁמַר לְפָרֵשׁ לָהֶם עַל-פִּי ה': פ (יג) וַיִּדְבֹר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (יד) הוֹצֵא אֶת-הַמִּקְלָל אֶל-מַחְוֵץ לְמַחְנֶה וְסָמְכוּ כָּל-הַשְּׂמָעִים אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל-הָעֵדָה: (טו) וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי-יִקְלַל אֱלֹהָיו וַנִּשְׂאָ חֲטָאוֹ: (טז) וַיִּקַּב שֵׁם-ה' מוֹת יוֹמָת רָגוּם וְרָגְמוּ-כּוֹ כָּל-הָעֵדָה כִּגְרַל כְּאֲזָרַח בְּנִקְבוֹ-שֵׁם יוֹמָת: (יז) וְאִישׁ כִּי יִכֶּה כָּל-גִּנְפֹשׁ אָדָם מוֹת יוֹמָת: ...